

לא ראיתי קרב כה קשה ואכזרי בשום מקום אחר מהניסיון שלי

התגלית המאוחרת

שנים אחרי הקרב, כשאציק מרדכי כיהן כשר הביטחון, הוא נפגש עם שר ההגנה המצרי, מוחמד טנטאווי, שבמלחמה היה מח"ט בריווייה שנלחמה מול מרדכי. במפגש התברר עד כמה הפסיכולוגיה יכולה להביא לניצחון. "התמונה שהמצרים קיבלו היא שאנחנו הולכים להשמיד אותם, והם קיבלו פקודה ללכת לאחור כדי לייצר קו הגנה כנגד הכוחות הישראליים. התמונה שהצטיירה להם היא שיש כאן פעולה משולבת: מסוקים, צנחנים, טנקים מאחור, מלפנים ומכל הכיוונים. וגם הם התחילו להיכנס ללחץ בשלב מסוים. וכיום שהם התחילו לראות את כל הכוחות חוצים לתעלה, הלחץ עוד יותר גדל. לכן מעבר ללחימה הגבורה של הגדוד, התמונה שהצטיירה אצל כל הפיקוד הגבוהה היא שהמצאות הכוחות בשטח מאפשרת לקבל את ההחלטה להורים כוחות לעבר התעלה, ולהביא להצלחת הצליחה והמלחמה".

ולכתר אותנו. ביקשתי שישלחו לנו טנקים לעזרה כי עוד מעט יאיר השחר, ואז ודאי לא יהיה אפשרי לעמוד מול כל העוצמה הזאת. למחרת שלחו גדוד מאולתר של אהוד ברק, שאז היה בהסבה לשריון. "הכוח של אהוד הגיע, עבר אותנו בערך 100 מטר ונחשף לאש הנ"ט המצרית. בתוך דקה-שתיים נפגעו שלושה טנקים והשאר חטפו, ונסוגו לאחור. עכשיו היה צריך גם לחלץ את הלוחמים מתוך הטנקים. שנים אמרתי שזו אחת הפקודות הקשות שנתתי בימי חיי. לצאת מתוך המחפורות, ולחלץ את הטנקיסטים מתוך הטנקים הבוטרים. חילצנו אותם ושילמנו בהרוגים ובפצועים.

"בשעות אחר הצהריים נכנסו שתי חטיבות טנקים להחליף אותנו מהאוגדה של ברן. כשהם היו בקו שלי, הכוח האחרון שהיה צריך להתחלף היה הכוח של בנצי, סמ"פ ב'. ראיתי אותם בטווח העין. שאלתי אותם 'כולם מתפנים?' הוא אמר לי שהאחרונים יוצאים. משמאלי היה חייל, ג'קי שושן, שחטף כדור ונהרג. מימיני היה קצין קשר שחטף כדור ונפצע. אני הייתי שרוט בחזה. לקחתי את קצין הקשר, עזרתי לו לזוז, את ההרוג הזזתי טיפה אחורה מהדיונה. התחלנו לעזוב את השטח. ב-17 בחודש חצינו את התעלה כי אז היה חשש לכוח בצד המערבי של התעלה. מליל ה-18 בחודש כל ראש הגשר היה צר ומאיים. אפילו מרגמות יכלו לפגוע בו. אנחנו היינו הכוח שהרחיב אותו צפונה. היו רמפות גדולות, שהמצרים בנו אותן לצורך חיפוי. באנו מאחור וכבשנו אותן, ובעצם הובלנו את האוגדה של אציק לאורך תעלת המים המתוקים. הפסקת האש תפסה אותנו כשאנחנו על גשרי נפיש, בכוננות להילחם על איסמעיליה".

החווה הסינית, לאחר הקרבות. "המצרים ירו סאגרים, נ"טים ופגזים על כל מקור ידי" צילום: אורי דן

■ חילוץ במחיר כבד ■

"באותו לילה התנהלו קרבות קשים באוגדת אציק שרון בראש הגשר. מחטיבה 14 נשארו מעט מאוד כוחות ורובם היו פגועים באותו לילה. תוך כדי זה ביקשנו תגבור. אמרו 'כולם עסוקים', כי מכיוון הארמייה השלישית התחילה לנוע חטיבה 25 המצרית כדי לסגור את ראש הגשר מדרום. מהומת אלוהים. בתוך מהומת האלוהים הזאת, גדוד צנחנים – שהמשימה שלו היא לדאוג שהצירים ייפתחו – נלחם בעוצמה המצרית האדירה, שירו סאגרים, נ"טים ופגזי טנקים על כל מקור אש שהיה. שני מ"פים נהרגו. סמ"פ אחד נהרג ועוד אחד נפצע. המ"פ השלישי, אלי שורק, נפצע למחרת. כל שדרת הפיקוד איננה בעצם. חלק מהמ"מים הרוגים או פצועים במהלך 17 שעות הלחימה. לא ראיתי קרב כה קשה ואכזרי בשום מקום מהניסיון שלי בכל הקרבות והמלחמות.

"סמוך לאור ראשון אמרתי למח"ט ששאלתי את מפקדת החטיבה אם הטנקים שאני שומע הם שלנו, אז הם אמרו שלא. ברור לי שהמצרים מנסים לאגף

שלושה קילומטרים. זה טווח טילי 'סאגר'. בדרך עוד אמרו לנו לפצל מחלקות. על כל דיונת חול לשים מחלקה, שנהווה חיץ בין הארמייה השנייה לארמייה השלישית, שהם לא יוכלו לקדם כוחות נ"ט ולפגוע ובכוח הצליחה.

"בשלב מסוים, כששתי הפלוגות נתקלו, שאלתי את יקי, אחד המ"פים, מה קורה. הוא ענה לי: 'בסדר, פתחו באש, אנחנו נתגבר'. לאט-לאט האש התגברה וקולו נדם. הסמ"פ, ג'קי חכים, תפס פיקוד ואחרי כמה זמן גם קולו נדם. כעת בנצי תפס פיקוד. שלחתי את פלוגה ג' לעשות איגוף שמאלי ונ"טים ופגזי טנקים על כל מקור אש שהיה. שני חלק מהאנשים נפצעו. לאט-לאט התבהרה לי התמונה, שלא מדובר בחוליות ולא בגדודים, אלא באגף של הארמייה. אנחנו מתמודדים בעצם מול חטיבה מצרית, שבדיעבד אני יודע שזו בריווייה 16. גולדה מאיר אמרה יום לפני זה ברדיו, שיש המצרים גילו שיש כוח שחצה ונלחם בגדה המערבית, וניסו משני הצדדים לסגור את המסדרון הצר הזה לכיוון התעלה".

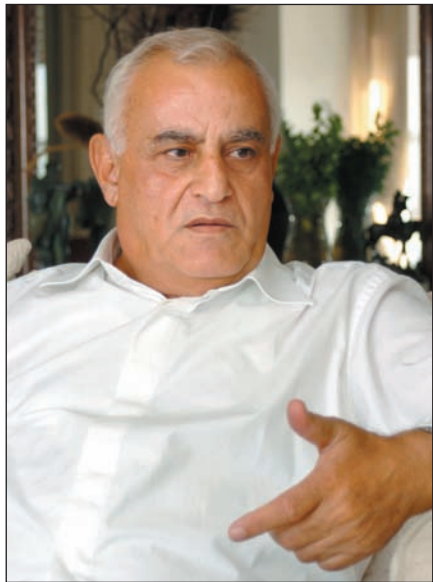
שחלק מהכוח של אציק חצה את התעלה, וחלק אחר ללא ציוד צליחה. בעצם כל העסק מקרטע, על חוט השערה".

■ לפתוח את הצירים ■

"ביקשתי שיינתנו לי קישור ארטילרי. אמרו לי שזה ייקח הרבה זמן ואם יהיה צורך, סיוע ארטילרי יינתן לכם דרך המח"ט ברשת החטיבתית'. ביקשתי שיחברו אותנו לנגמ"שים ולטנקים. כמעט כל מה ששאלתי וביקשתי שם, אמרו לי שאלה דברים בלתי אפשריים בלוחות הזמנים הללו. כולם עסוקים, זה בלתי אפשרי ואין מה לעשות. מדובר בחוליות נ"ט וצריך לפתוח את הצירים.

"התחלנו לנוע. המשימה הראשונה הייתה לפתוח בין ציר טרטור לציר עכביש. עמדתי במרכז בין שתי הפלוגות, ותוך כדי תנועה אמרו לנו: 'ציר עכביש – כנראה שהוא נקי, אבל ציר טרטור לא'. צריך לעלות פלוגה צפונה לציר טרטור, כך שמהקו שנסרוק עד ציר העכביש יהיו

אמרו לנו. 'כשתגיעו לשם, יגידו לכם מה לעשות'. "בדרך, כל הציר היה פקוק, השטח חולי ולא יכולנו לדרת לשוליים. כל השיירות של שתי אוגדות נמצאות על הציר. היה צריך ממש בכוח הזרוע לפלס דרך כדי להגיע עם האוטובוסים לטאסה. הגענו כמעט בשעות הערב ואז פגשתי את המח"ט עוזי יאירי. שאלתי אותו 'מה העניינים'. הוא אמר לי: 'תראה, כוח קטן של הצנחנים בפיקודו של דני מט חצה את התעלה עם כוח קטן של טנקים. הצירים נחסמו בין ציר טרטור לציר עכביש. יש פצועים, הרוגים ויש חשש לגורל הצליחה. יש אפילו סכנה לכוח שחצה את התעלה. אם הוא ינוטרל או יושמד, אז בכלל תהיה בעיה'. צריך לזכור שזה היה אחרי ההצלחה הגדולה של המצרים בחציית התעלה ואחרי שהתקפת הנגד העיקרית ב-8 באוקטובר נכשלה, והאווירה בשטח הייתה קשה מאוד. עוזי יאירי אמר לי ולגדוד שחיים בר לב, שמונה להיות מפקד החזית הדרומית, ושר הביטחון, משה דיין, אמרו לו שהצליחה מותנית בשאלה אם יצליחו לפתוח את הצירים עוד הלילה.

צילום: מרת שלית

יצחק מרדכי. "הרגשנו שיש אחריות עצומה עלינו"

"אחרי שהגענו לטאסה הגיעו הליקופטרים והוטסנו למקום שנקרא 'עכביש 55'. עלינו לחפ"ק האוגדת, הראו לנו על המפה את ציר עכביש ואת ציר טרטור. 'צריך לפנות את הצירים האלו מחוליות נ"ט', אמרו לנו בחפ"ק. 'הלילה מתחיל לדרת עכשיו. אם אתם לא תצליחו לפתוח את הצירים האלו עד אור ראשון, אין צליחה ומחוזרים את הכוח, וכל הרבר הזה על הכתפיים שלכם'. גם המח"ט וגם אני וגם הגדוד הרגשנו שיש אחריות עצומה עלינו. ניסינו לברוק מה קורה וגילינו

האלוף (מיל') יצחק מרדכי קיבל את עיטור העוז על שהוביל את גדוד 890 בקרבות בחווה הסינית

התסכול היכה בגדוד 890 של הצנחנים ובמג"ד, כסא"ל אציק מרדכי. ב-14 באוקטובר, שמונה ימים לאחר תחילת מלחמת יום הכיפורים, הגדוד עדיין לא יישם במלואן את יכולותיו בשטח. התסכול גבר במיוחד, בגלל ידיעתו של מרדכי שכוחות צנחנים אחרים משתתפים בצורה פעילה במלחמה. בינתיים הגדוד שלו לחם "רק" במרחב שלמה ובגזרת ראס טור, מול כוחות קומנדו מצריים. אבל מהר מאוד, התסכול הפך להיות למלחמה עקובה מרם שסייעה בצליחת התעלה. שר הביטחון לשעבר והאלוף (מיל') אציק מרדכי נולד בנובמבר '44 והתגייס ביולי '62. במהלך השנים הוא שירת בין היתר כמג"ד 890, כמפקד אוגדה 91 וכקצין חי"ר וצנחנים ראשי. בשנת '86 הוא החל קריירה ארוכה של מעל שמונה שנים, בה דיילג בין שלושת הפיקודים כאלוף הפיקוד. בלילה שבין 16-17 באוקטובר '73, השתתף גדוד 890 של מרדכי בקרבות באזור החווה הסינית נגד כוחות מצריים גדולים. למרות המצב ומספר הנפגעים הגדול של הגדוד, הוא ביצע את משימתו תוך כדי פינוי נפגעים. לאחר הקרב הוא ארגן מחדש את הגדוד, כדי להיות מוכן לקבל משימות נוספות. על פעילותו במלחמה הוענק לו עיטור העוז.

■ פקק על החולות ■

יום שישי, 5 באוקטובר '73, ערב יום הכיפורים. המטכ"ל מאשר לשחרר לחופשת חג שתי פלוגות מגדוד 890. המג"ד המוראג מרדכי מחליט להחזיר את מפקדי הפלוגות מביתם, בלי אישור הדרגים שמעליו. "בלי אישור אתה קורא למפקדים מהחופשה?" נוף בו המח"ט, עוזי יאירי. "דע לך שאם יתברר שזה סתמי, אתה עלול להינזק מזה". עוד באותו לילה התברר שלמג"ד הייתה סיבה טובה מאוד לדאגה, ואכן החזירו את כל החיילים מהבית, הפעם בהוראה מלמעלה. ב-14 בחודש קיבלנו פקודה להיות מוכנים לבצע פשיטה מהעבר השני של מפרץ סואץ, לבוא למערך המצוי מהעורף ומהעומק", מספר האלוף (מיל') מרדכי. ב-15 בחודש הגיעה פקודה שהפשיטה בוטלה. יום למחרת נכנסנו מא-טור לרפידיים, מרחק של מאות קילומטרים. באנו לרפידיים עם ציוד אישי מינימלי. התעניינו מה קורה עכשיו, ולצורך מה הביאו אותנו עד לכאן. 'תגיעו במהירות לטאסה, צריכים אתכם בהול שם, האוטובוס בדרך אליכם',